

DOWN

EXAMENSARBETE
INSPIRERAT AV
SLOW-RÖRELSSENS
TÄNKESÄTT

INA STRANDVALL
2011

SLOW DOWN

- Examensarbete inspirerat av Slow-rörelsens tänkesätt

Examensarbete för Formgivare (YH)-examen
Utbildningsprogrammet för formgivning
Åbo 2011

Grafisk form Ina Strandvall
Papper Inlagda: Colotech, Omslag: Colotech
Typsnitt Trebunchet MS, Times New Roman
Layoutprogram CorelDRAW
Tryck X-COPY

2011 © Ina Strandvall

ABSTRAKT

EXAMENSARBETE

Författare: INA STRANDVALL

Utbildningsprogram och ort: FORMGIVNING, ÅBO

Inriktningsalternativ: BEKLÄDNAD

Handledare: PIA NYBLÖM

Titel: SLOW FASHION - Examensarbete inspirerat av Slow-rörelsens tänkesätt

Datum: 2.5.2011

Sidantal: 71

Bilagor: 1

Idag går allt fram med rasande fart, vi förväntas vara effektiva, produktiva i våra arbeten samtidigt som de flesta av oss ska ta hand om våra familjer och hem. Denna besatthet av hastighet syns i vårt samhälle, inom olika yrkesområden och i våra relationer. Inom modebranschen, och inom andra branscher också, kommer den fram genom girighet att inbringa så mycket vinst som möjligt och man struntar ofta i hur miljön drabbas av produktionen. I mitt examensarbete skriver jag om Slow fashion, vad det innebär och hur det kunde vara en bra kombination för att komma bort från det snabba tempot som vi lever i och hur vi inom modebranschen kan åstadkomma en förändring mot en mera hållbar och miljövänligare produktion av kläder.

Jag har utökat min tidigare Stina-kollektion med sex plagg, fyra överdelar, en kjol och en klänning. För att få dela mina tankar kring Slow fashion och vår konsumtion idag har jag varit med och hållit en Recycle art -workshop. Mitt syfte är att jag ska kunna väcka människor till att börja tänka på hur de konsumerar. Vårt sätt att producera och konsumera idag är inte hållbart.

Språk: SVENSKA

Nyckelord: SLOW, HÅLLBAR UTVECKLING, TÄNKESÄTT,

ABSTRACT

BACHELOR'S THESIS

Author: INA STRANDVALL

Degree Programme: DESIGN, TURKU

Specialization: FASHION

Supervisor: PIA NYBLOM

Title: SLOW DOWN - A collection inspired by slow philosophy

Date: 2.5.2011

Number of pages: 71   Appendices: 1

Today our society is developing quickly, we are supposed to be effective, productive at our workplaces, and at the same time most of us have a family and home to take care of. This obsession with speed is seen in our society, jobs and even in our relationships. In the fashion business, as in many other branches of trade industries, this speed is related to greed. A company is not worth anything if it does not return with a good profit - that is why companies do whatever it takes to bring in good profit. They do not care about the environment and the consequences of their greediness. In my Bachelor's Thesis I am writing about Slow fashion, what it involves and how we can escape the speed we live in and find a healthy way to work. I am also writing about how we can make a change in the fashion industry towards a more sustainable and environment-friendly production.

I have increased my collection Stina with six garments, three shirts, a skirt and a dress. I have held a workshop where I shared my thought about Slow fashion and the way we consume today. The name of the workshop was "Recycle Art Workshop". I want to awake people to start thinking about how they consume, because the way things are produced and consumed today is not sustainable.

Language: SWEDISH

Key words: SLOW, SUSTAINABLE DEVELOPEMENT, WAY OF THINKING

TIIVISTELMÄ

TUTKIMUSTYÖ

Tekijä: INA STRANDVALL

Koulutusohjelma ja paikkakunta: MOUTOILU, TURKU

Suuntautumisvaihtoehto: VAATESUUNNITTELU

Ohjaajat: PIA NYBLOM

Nimike: SLOW DOWN – Slow-liikkeen ajattelutavan inspiroima tutkimustyö

Päivämäärä: 2.5.2011

Sivumäärä: 71

Liitteet: 1

Tänä päivänä kaikki etenee hurjaa vauhtia. Meiltä odotetaan tehokkuutta ja tuotteliaisuutta työssämme samaan aikaan kun useimmat meistä huolehtivat perheistään ja kodeistaan. Tämä mieletön vauhti näkyy yhteiskunnassamme, eri ammattiryhmissä ja meidän ihmissuhteissamme. Muotialalla, niin kuin muillakin toimialoilla, tämä tulee esiin ahneutena tuottaa niin paljon voittoa kuin mahdollista välittämättä siitä, miten tuotanto vaikuttaa ympäristöön.

Opinnäytetyön aiheena on Slow fashion. Työn tarkoituksena on tutkia, mitä Slow fashion tarkoittaa, voiko sen avulla päästä eroon hektisestä elämänmenosta ja kuinka muotiteollisuus voisi saada aikaan muutoksia kohti kestävämpää ja ympäristöystävällisempää vaatetuotantoa.

Tässä työssä on laajennettu jo olemassa olevaa Stina-mallistoa kuudella vaatekappaleella: hameella, leningillä ja neljällä yläosalla. Slow fashionista ja nykypäivän kulutuksesta heränneiden ajatusten jakamiseksi järjestettiin Recycle art-workshop. Workshopin tavoitteena on herätellä ihmisiä ajattelemaan kulutustapojaan. Nykyinen tapamme tuottaa ja kuluttaa ei ole kestävä kehityksen mukaista.

Bild 1. Stina-skjortan ►
är från andra
produktionen och är
gjord av en gammal
herrskjorta.
Knapparna är från
min mormors
knappsamling
(Strandvall, 2011).

Kieli: RUOTSI

Avainsanat: SLOW, KESTÄVÄ KEHITYS, AJATTELUTAPA

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING

- 1.1 Problemformulering
- 1.2 Mål och syfte
- 1.3 Tillvägagångssätt

2. SÄTTAIGÅNG

- 2.1 Inspiration från In Praise of slow
- 2.2 Stina-kollektionen

3. SLOW FASHION

- 3.1 Vad är fast fashion?

4. NYA TÄNKESÄTT MOT FÖRÄNDRING

- 4.1 Konsumentens påverkan

5. RECYCLE ART WORKSHOP

- 5.1 Frågeformulär

6. AVSLUTNING

Bild 2. Gamla kläder ►
och material för
inspiration till
utökningen av Stina-
kollektionen
(Strandvall, 2011).

INLEDNING

Idag produceras det massvis med mat, kläder och prylar, men bara en liten del av jordens befolkning, det vill säga västvärlden, har tillgång till och råd med att konsumera. Det sorgliga i det hela, tycker jag, är att vi är som fångar i detta ”konsumtionsekorrhjul”. De flesta tror att de kan köpa sig lycka genom kläder och den senaste inbegrejen. Jag tror att det är viktigt med mänsklig kontakt och att bygga upp sina relationer. Idag talas det mycket om hållbar utveckling och hur vi ska ta vara på de naturresurser vi har, för att undvika överexploatering av naturresurserna. Men hur är det med människan? Jo visst, människan ska ha säkra arbetsmiljöer och mänskliga arbetsförhållanden, men vad kan vi göra för att människan faktiskt ska må bra. Social hållbarhet talas det mindre om.

I mitt examensarbete skriver jag om Slow fashion och vad det innebär, samt tar upp nya tänkesätt när det gäller att utveckla modebranschen. Det ultimata skulle vara att få in dessa nya tänkesätt i den ledande gruppen som styr modet. Mitt exempel på hur man kan jobba hållbart kommer fram genom min kollektion Stina, både genom mitt arbetssätt som betonar balans mellan arbete och vila och genom en workshop som jag har hållit. Jag har utökat kollektionen Stina, där jag har återanvänt gamla kläder och material. För att få ut mitt budskap och mina tankar har jag hållit en workshop med temat ”Slow fashion”. Under arbetets gång har jag funderat på hur jag kan jobba för att inte falla in i stressen över examensarbetet.

Modeindustrin är komplex och det kräver mycket förändring för att göra den mera hållbar. Den har många aktörer inblandade och plaggen har en livscykel med många olika faser som påverkar både människor och miljön. Därför är det viktigt att fundera på olika aspekter kring hållbar utveckling inom mode. Mitt intresse för hållbar utveckling kommer hemifrån men har under åren växt fram genom mitt intresse för att göra om gamla saker och kläder till nya produkter och plagg. Jag tycker att det är en fascinerande tanke att av gamla plagg skapa nya plagg och på så vis skapa en ny historia.

Jag vill inte att folk ska ha dåligt samvete för att de vill klä upp sig. Jag tycker det är viktigt att kläder, möbler och saker i vår omgivning är estetiskt tilltalande. Det ger oss glädje och njutning i vardagen. Om vi känner oss fina och bekväma i våra kläder mår vi själva bättre och andra känner sig också bekvämare i vårt sällskap. En intressant resa vi har framför oss är att hitta en kombination mellan estetik, medvetenhet och ansvar, för att åstadkomma förändring i den tid vi lever i.

Slow är ett aktuellt ämne idag och dess tänkesätt breder ut sig mer och mer. I april 2011 utnämndes Kristinestad till Finlands första Cittaslow-stad. Cittaslow städer har valt att satsa på det goda livet och hållbar utveckling. Städerna har färre än 50 000 invånare. Det finns 55 kriterier för att kunna bli antagen. Kriterierna berör sex delområden: miljön, infrastrukturen, stadsplaneringen, gästfrihet, lokal produktion och lokala produkter, samt hur stadsborna förhåller sig till Cittaslow-filosofin. Cittaslow vill gå ifrån stress och jäkt, understryker originalitet och värderar lokala, mänskliga, miljövänliga och hållbara lösningar (Kristinestads hemsida, hämtad 2.5.2011).

Examensarbetet finns tillgängligt på webbiblioteket www.theseus.fi.

SLOW slow **slow** SLOW

HUR MÅR VI IDAG?

resa

Jag

EXAMENSARBETE

ÅTERANVÄNDNING

Kläder
Tyger
Knappar
Skjortor
Annat?

MÅL

- Väcka människors intresse och medvetenhet om deras konsumtionsvanor
- Vi kan alla göra något
- Utöka Stina-kollektionen

KOLLEKTION

Knappar
Blå/röd/vit
skjortor
Enkel
Raka linjer
Banddrapering
Tryck

WORKSHOP

INTE FÖR MASSPRODUKTION

Idag produceras det mycket. Varför skulle jag stöda massproduktionen och bidra med mera produkter som det redan finns av och blir över?

drömma

life

framtiden

möjligheter

SOCIAL HÅLLBARHET

learn

Arbeta effektivt utan stress

my story

Handlar design om att förverkliga sig själv, för att använda sin egen kreativa förmåga? Eller kan jag som formgivare göra något för andra genom min kreativitet. På vilket sätt kan jag göra något som känns meningsfullt?

◀ Bild 3. Mindmap med tankar kring mitt examensarbete.

Bild 4. Texten var inspiration till mitt examensarbete (Slow Manifesto, 2009). ▶

1.1 PROBLEMFORMULERING

◀ Bild 5. Stina-skjorta och kjol från andra produktionen av kollektionen. Båda plaggen är återanvända av gamla herrskjortor. Knapparna på skjortan är från mormors knappsamling medan kjolens knappar inte behövde bytas ut (Strandvall, 2010).

Det problem som jag konfronteras med som formgivare är hur jag kan jobba på ett hållbart sätt genom arbetsmetoder, arbetstimmar och val av material. En annan utmaning är på vilket sätt jag kan inspirera och påverka andra att leva ett liv som stöder hållbar utveckling vilket resulterar i att både kunderna själva och miljön mår bättre.

Hastigheten i dagens samhälle är till mera skada än till nytta i de flesta fall. Att vara effektiv är inte enbart till skada men vi behöver stanna upp ibland och se på helheten och på hur olika faktorer påverkar varandra. Med tanke på modebranschen och tempot där, skulle Slow fashion vara mera fördelaktigt än Fast fashion?

1.2 MÅL OCH SYFTE

Målet med mitt examensarbete är att komplettera Stina-Kollektionen med flera plagg. Jag kommer att utveckla främst övredelarna och behålla element från den tidigare kollektionen, trycket, knäppning från gamla skjortor, någon form av applikation och banddrapering. Jag kommer främst att återanvända skjortor och även andra plagg som material i kollektionen. Arbetet är präglad av Slow fashion tänkesättet: att jobba med glädje utan att stressa. Jag kommer också att planera och hålla en workshop för att få ut mitt budskap och vad jag vill stå för som formgivare. Jag vill att människor själva ska börja tänka på att bevara miljön och sin egen hälsa. Genom workshopen kan jag uppmuntra dem, men för att en förändring ska ske måste vi, konsumenterna, själva komma fram till att en förändring behövs. Vi behöver förnya vårt sätt att tänka och vårt sätt att agera.

Syftet med mitt examensarbete är att väcka något i människor. Att människor skulle börja tänka mera hållbart, ta ansvar för hur de konsumerar och se helhetsbilden av produktionscykeln och inte bara se sig själva och sina behov. Jag vill inte verka som någon fanatisk aktivist som försöker få stopp på produktionen och konsumtionen, vi kan inte heller bara sluta med allt. Men jag vill lyfta upp vikten av att vi måste börja förbereda oss på förändringar i vårt handlande, för dagens produktion och konsumtion är inte hållbar. Genom min kollektion Stina vill jag inspirera människor till att själva sy sina egna kläder, sy om eller piffa upp gamla kläder, lappa slitna kläder och vara kreativa på egen hand. Vi är alla skapade till att vara kreativa på olika sätt. Att få utlopp för det kreativa hjälper oss också att varva ner och slappna av, vilket stöder Slow tänkesättet.

Jag hoppas att jag själv också mer och mer skulle börja se helhetsbilden och komma fram till hur jag vill jobba som formgivare. Jag vill sträva efter att vara konsekvent i det som jag står för och det som jag tror är bra, samt framför allt att agera enligt mina värderingar. Hur skulle jag på ett bra sätt kunna ta in hållbarhetstänkande i mitt yrkesområde, både ur ett miljömässigt, socialt och ekonomiskt perspektiv?

13 TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

Fakta till mitt examensarbete har jag hittat i böcker om Ekomode, Slowrörelsen, hållbar utveckling och webbsidor. Jag har också diskuterat med personer som är insatta och intresserade av miljöfrågor, hållbarhetstänkande och Fair Trade. Workshopen skapar förhoppningsvis diskussioner där vi kan diskutera vårt handlande och miljöfrågor, samtidigt som vi skapar nya saker tillsammans, både kreationer och relationer för att befrämja gemenskapen. Jag kommer också att göra en

▲
Bild 6. Stina-topp
med prinsess-tryck
och kjol från andra
produktionen. Toppen
är gjord av en
gammal herrskjorta
(Strandvall, 2011).

utvärderingsblankett som deltagarna får fylla i efter workshopen. De kommer också att få svara på frågor kring sitt eget konsumerande och ifall deras handlingssätt kommer att förändras efter workshopen.

För att få inspiration till min kollektion har jag tittat på bilder, skissat, läst olika texter, gått omkring på loppisar och fått inspiration av olika material och former. Efter hand har jag skrivit ner tankar som jag fått när jag har läst, sett något intressant eller upplevt något som relaterar till mitt examensarbete.

fascinated
change

2

SÄTTA IGÅNG

Jag utgår från hållbar utveckling i mitt examensarbete för att komma igång. Hållbar utveckling är ett brett område, vilket gör att jag kommer att fokusera på en viss aspekt inom hållbarhetstänkandet. Med hållbar utveckling menas att man försöker bevara liv på ett hållbart sätt så att ekosystemen hålls i balans. Ett ekosystem som inte tar mer av naturen än vad det ger tillbaka är ett hållbart system, den utarmar inte källorna utan uppehåller systemet. En skog behöver till exempel inte någonting som den inte kan reproducera. Inom modeindustrin betyder hållbar utveckling att ursprunget och produktion av material och produkter inte för med sig föroreningar under tillverkningsprocessen och att det inte utarmar icke förnyelsebara källor, oberoende ifall källorna och resurserna är från naturen eller människor. Kläderna ska gärna också, efter att ha nått sitt slut, enkelt brytas ner och på det sättet inte bli till belastning för naturen. Väldigt få kläder faller inom ramen för hållbar utveckling (Brown 2009, s. 9).

Boken *Eco Fashion* av Sass Brown (2009) behandlar kort olika områden inom eko-monet och ger sedan exempel på olika designers som har valt att beakta ekologiska och hållbara aspekter i sina arbeten. Områden som tas upp är ekologisk framställning, Fair Trade och samarbete med bl.a. hantverkare, Slow fashion, återvinning, återanvändning, re-design och nya metoder och sätt att jobba på. I introduktionen av boken skriver Geoffrey B. Small om mode, ”Bad for the customer, bad for the

▲
Bild 7. Inspirations-
collage till Stina-
kollektionen i
Examensarbetet
(Strandvall, 2010,
2008).

worker, bad for the society and bad for the environment, fashion today is one of the industrial age's biggest human failures". Han fortsätter med att modet är dominerat av grupper med samma intresse och deras egen sponsorerade massmedia, som uppmuntrar en allt mer växande publik till en drömlivsstil av själviskhet, apati, ytlighet, girighet, sex och droger. Modet som har sålts med detta budskap lämnar konsumenterna och producenterna dummare och dåligt utrustade för att möta framtiden med allt vad den för med sig, överexploatering av naturresurser, fattigdom, ensamhet o.s.v. Geoffrey B. Small skriver vidare att mode är en mänsklig, social och miljömässig skam som behöver förändring. Den här förändringen började i samband med finanskrisen 2008 och leder mer och mer

till att hållbarhetstänkandet blir allt mera känt för alla (Brown 2009, s. 7, Geoffrey B. Small har skrivit inledningen till boken). Jag håller med Small i det han säger om modet. Detta påstående gäller inte alla modeföretag och det är synd att de företagen smutskastas av det rykte som kanske främst de ledande företagen har skapat. Det som de flesta modetidningar och livsstilstidningar talar om är enkelriktat, de handlar till stor del om hur jag kan må bra, ha allt jag önskar, få uppleva saker, hitta min stil. Allt de signalerar är: tänk på dig själv, detta gäller inte bara modebranschen, se bara på alla teknikprylar. För att ta exempel av Iphone, Ipad och Ipod så börjar alla med "I" som betyder jag på engelska. Allt handlar bara om mig och detta har lett till att människor är mera ensamma idag än förr. Själv går jag ofta omkring och lyssnar på min Ipod och jag har insett att jag får sämre kontakt med människor på gatan när jag har den på. Ifall jag inte har Ipoden på ser jag människorna på gatan på ett helt annat sätt och det sker en interaktion mellan oss.

Modebranschen är manipulerande, girig och i de flesta fall har den ingen bra påverkan på miljön. Jag som formgivare vill inte vara del av en bransch som har ett dåligt rykte och en dyster verklighet. Visst finns det bra saker inom modebranschen och företag blir mer och mer medvetna och väljer att ta ansvar för miljön och människors välbefinnande. Den fråga som jag står inför som formgivare är vad jag kan göra för att påverka tendenserna inom modebranschen och agera för att börja få i gång förändringar.

glädje + omsorg

Slow fashion kom upp i boken *Eco Fashion*, men det förklarades inte desto mera vad det gå ut på. Google hjälpte mig att hitta namn, projekt och företag i anknytning till Slow fashion. Jag var i kontakt med min praktikhandledare Heidi Wikar. Vi träffades och jag berättade om vad jag hade tänkt skriva om i mitt examensarbete. Hon gav mig några boktips som kunde hjälpa mig att komma vidare, *Eco-Chic the Fashion Paradox* av Sandy Black (2008) och *In Praise of Slow* av Carl Honoré (2004). Heidi Wikar är en utbildad designer, med kandidat från Konstindustriella högskolan och magister från Royal College of Art i London. Heidi funderar själv på hållbar utveckling inom modebranschen och vad hon kan göra som designer för att påverka den.

21 INSPIRATION FRÅN IN PRAISE OF SLOW

För att lägga mig in i begreppet Slow så läste jag Boken *In praise of Slow - How a worldwide movement is challenging the cult of speed* av Carl Honoré, 2004. Boken handlar främst om mat och hur Slow rörelserna började från Slow food movement. Slow food startades av Carlo Petrini 1986 som ett alternativ till snabb mat. Rörelsen står för färska, lokala och säsongsproducerade varor, recept som går i arv från en generation till följande, hållbart jordbruk, manuellt jordbruk samt långa och lugna middagar med familj och vänner. Slow food-rörelsen förespråkar också eko-gastronomi, (gastronomi betyder högre kokkonst), och att äta ordentligt vilket på ett nyttigt sätt ska gå hand i hand med att skydda miljön. Kärnan för rörelsen handlar främst om glädje och välbehag (Honoré 2004, s. 52).

Jag blev fascinerad av Slowrörelsen, deras ”stadgar” och av deras vilja att leva ett stressfritt, glädjefyllt och rikt liv. Det som Honoré bollade med mycket i boken var hastigheten, det tempo vi lever i. Allt ska vara serverat snabbt, t.ex. vi tar oss inte tid att

◀ Bild 8. Stina-topp med banddrapering från andra produktionen. Det blåa tyget är köpt på loppis och det vita materialet är från en kjol (Strandvall, 2010).

laga mat även om vi skulle få njuta av en kulinarisk upplevelse. Jag känner igen detta tempo i mitt eget liv och mer och mer längtar jag efter att inte känna mig som en fånge i detta produktiva ekorrhjul som jag förväntas vara i. Slowrörelsen handlar inte om att bli lat och improduktiv, utan det handlar om att hitta en bra balans i sin livssituation mellan Slow och Fast, arbete och vila, på ett hälsosamt sätt.

Jag skulle vilja hitta ett bra sätt att jobba med mitt examensarbete, hitta en bra balans i arbetet och inspiration att jobba utan att känna stress och press på att prestera. Jag skulle också vilja få fram Slowbudskapet genom kollektionen och workshopen på ett icke-fanatiskt sätt. Ibland undrar jag om människorna som jag har runtomkring mig verkligen trivs i vårt hektiska samhälle eller om det bara är jag som ibland känner att jag inte alls orkar hänga med i tempot. Att välja att leva ett lugnare liv kallas även downshifting och det finns idag människor som väljer att leva ett rikare liv genom att satsa mera på familjen. De har valt att jobba mindre, vilket innebär att de konsumerar mindre eftersom de har mindre pengar att röra sig med, men de lider inte av detta. De väljer helt enkelt tid framom pengar (Hemming, 2010).

Fördelarna med att leva ett Slow liv är att man återfår tid och harmoni att skapa meningsfulla kontakter med människor, kultur, arbete, natur och med vår egen kropp och vårt sinne. Slowrörelsen handlar inte bara om att mysa med familj och vänner utan den ifrågasätter också materialismen som driver den globala ekonomin och vill göra och se en förändring också. Många kritiker tror att vi inte har råd att leva ett liv som Slowrörelsen förespråkar, utan att det är bara de rika som kan leva ett sådant liv. Allt i filosofin bakom Slowrörelsen passar inte allas budgeter, men det mesta passar. Att spendera tid med familj och vänner, gå, meditera, läsa, äta vid matbordet istället för framför tv:n kostar ingenting. Att motstå maningen till att skynda är gratis (Honoré 2004, s. 241).

Vad vi ger i arv till våra barn och nästa generation är viktigt att fundera på. När vi upptäcker brister i våra egna liv och i samhället borde vi ta itu med dem eftersom vi alltid ger någonting i arv även saker vi inte tänker på. Honoré skriver att barn inte har blivit födda med att vara fixerade av tid och produktivitet, det är något som vi ger i arv (Honoré, s. 216-217). Det blev igen en ögonöppnare för mig, och jag funderar på vad jag ger för arv genom mitt yrke och hur jag kan ge ett gott arv genom det arbete jag gör också till mina närmaste och eventuellt min familj i framtiden.

Boken In praise of Slow(2004) väckte mycket tankar i mig kring det sätt som vi lever på idag och vad vi väljer att prioritera i våra liv. Visst har modebranschen mycket att förbättra och utveckla men ibland undrar jag om det inte handlar om att oss, konsumenterna. Vi har ett så inrotat tänkesätt att allt ska främst vara billigt så vi väljer automatiskt bort de hållbara alternativen som finns på marknaden för att de är dyrare. Slow fashion är ett sätt genom vilket man kan lösa problemen inom modebranschen och i detta ämne tänker jag sätta mig in i och ta reda på vad det innebär.

plats

praktiskt

Elegans

Roligt

IRRESISTIBLE

life

frihet

vision

Känn

2 2 STINA-KOLLEKTIONEN

Kollektionen Stina, som jag utgår ifrån gjorde jag under hösten 2009 och våren 2010. Vår uppgift var att göra en egen kollektion och en offentlig presentation av vår kollektion vid Nordic Fabric Fair i Borås. Temat för kollektionen är hållbar utveckling och den består av en kjol, som går att kombinera med tre övredelar och tre klänningar. Hållbar utveckling tog sig i uttryck främst genom de återanvända materialen men också genom de enkla modellerna på kläderna. Klänningsmodellerna är tidlösa vilket gör att plaggen kan användas längre. Inspiration till kollektionen fick jag från olika texter, barnsliga bilder, holkärmar och feminina drag. Tuffheten och färgerna som finns i Storbritanniens flagga bidrog med inspiration och färgskala. Mitt eget tema för kollektionen blev Simplicity som betyder enkelhet. Kollektionen blev klassisk och feminin i all sin enkelhet, elegant men inte för prydlig, lekfull och flickig men inte för söt. Namnet på kollektionen kommer från de två första bokstäverna i mitt efternamn som är hopsatt med mitt förnamn, Stina.

What

POÄNG

trivsamt

Längtan

STArT

possible

life sentences

loving it !

Bild 9. Stina-skjorta
med applikationer
och kjol från första
produktionen.
Återanvänd skjorta,
kjol och restbitar av
tyger till applikation
(Strandvall, 2010).

Bild 10. Stina-skjorta
med prinsess/tryck
och kjol från första
produktionen.
Material som
återanvänts är en dam
skjorta och kjol
(Strandvall, 2010).

Bild 11. Stina-skjorta
med prinsess-tryck
och kjol från första
produktionen.
Herrskjorta har
återanvänts till
skjortan (Strandvall,
2010).

Bild 12. Stina-
klänning från första
produktionen.
Materialet till
klänningen är tagen
från en tvådelad dräkt
för kvinnor
(Strandvall, 2010).

Bild 13. Stina-
klänning med
banddrapering från
första produktionen.
Materialet i
klänningen är
återanvänt från en
kjol och en kavaj
(Strandvall, 2010).

Bild 14. Stina-
klänning från första
produktionen. Två
kjolar är återanvända
till klänningen
(Strandvall, 2010).

I mitt examensarbete utökar jag Stina-kollektionen. Jag fokuserar på övredelar men tar eventuellt också in klänningar och kjolar i kollektionen. Jag kommer att utgå från skjortor men också andra plagg och material som jag återanvänder. Eftersom jag utgår från Stina-kollektionen har jag redan en grund färdig att bygga vidare på. Jag kommer att försöka jobba på ett hållbart sätt med tanke på min egen hälsa, Slow inspirerat alltså! Jag vill jobba på ett sätt så jag känner mig inspirerad, glad, lugn och så att jag hittar en bra balans i processen mellan vila och arbete samtidigt som jag jobbar på ett effektivt sätt. Vi har ett tight schema så det blir intressant att se hur jag kan hantera allt arbete som jag har framför mig. Hållbarheten tar sig alltså uttryck i val av material, arbetssätt, ingen onödig materialanvändning, modellerna på plaggen och budskapet genom plaggen.

Bild 15. Utökning av
Stina-kollektionen,
andra produktionen
(Strandvall, 2011).

Bild 16. Stina-skjorta med applikation från andra produktionen. Materialet är från en herrskjorta och knapparna från mormors knappsamling (Strandvall, 2011).

Bild 17. Stina-skjorta
med applikation
bakifrån, andra
produktionen
(Strandvall, 2011).

Bild 18. Stina-topp med banddrapering och kjol från andra produktionen. Återanvänt material till övredelen är från en kjol och tygbit som är köpt från loppis (Strandvall, 2011).

Bild 19. Stina-topp
med banddrapering
bakifrån, andra
produktionen
(Strandvall, 2011).

Bild 20. Stina-topp
med prinsess-tryck
bakifrån, andra
produktionen.
Återanvänt material
från herrskjorta.
Utbytta knappar
(Strandvall, 2011).

Bild 21. Stina-topp
med prinsess-tryck
från andra
produktionen
(Strandvall, 2011).

Bild 22. Stina-skjorta
med prinsesstryck
och kjol från andra
produktionen.
Återanvänt material
från gammal
herrskjortor.
(Strandvall, 2011).

Bild 23. Stina-skjorta
med prinsess-tryck
bakifrån, andra
produktionen. Utbytta
knappar (Strandvall,
2011).

Bild 24. Stina-
klänning från andra
produktionen.
Materialet kommer
från en trikåtröja och
en herr skjorta.
Knapparna är från den
ursprungliga skjortan
(Strandvall, 2011).

Bild 25. Stina-
klänning från andra
produktionen
(Strandvall, 2011).

3

SLOW FASHION

Genom att slå samman Slowrörelsens filosofi med beklädnadsindustrin får vi en ny vision för hållbarhetstänkandet inom modet, Slow fashion, här möts nöje och mode med medvetenhet och ansvar. Slow fashion handlar om design, produktion, konsumtion och bättre livsstil. Slow fashion kombinerar känslan för naturens gång genom att återbilda kretslopp och långsamma förändringar samt att också ta in kulturens gång med dess traditioner och visdom. Viktigt är också att ta det pågående modet och dess handel i beaktande. Betoningen ligger på kvaliteten i miljön, samhället, arbetsförhållandena, affärsverksamheten, produkten o.s.v. ”Slow” är inte motsatsen till ”fast” utan det handlar om ett annat synsätt i vilken designern, köparen, återförsäljaren och konsumenten är medvetna om hur en produkt påverkar arbetarna, samhället och ekosystemen (Fletcher 2008, s. 173).

I dagens läge präglas varje företag och olika verksamheter av kommersialism. All verksamhet ska inbringa vinst annars är det meningslöst att verka. Ett företag anses vara välfungerande och bra ifall det går på vinst. Ifall ett företag klarar av att betala lön åt arbetarna, olika utgifter, materialkostnader, försäkringar, reparationer och inköp av ny utrustning, har inte ett företag lyckats väl då? Modebranschen är påverkad av kommersialism men egentligen borde den präglas av kreativitet och skapande glädje, som slow fashion förespråkar. Idag handlar modebranschen mera om att hastigt producera det nyaste, få

ut det på marknaden och att inbringa stor vinst, utan att tänka på konsekvenserna av material val, arbetarnas arbetsmiljö, kundens behov, användningen av naturresurser och produktens hela livscykel.

Val av material är viktigt inom slow fashion och för hållbar utveckling inom mode och textil. Material är utgångspunkten för förändring och nyckelvara för en jordbrukaren, designern, industrin, konsumenten och återanvändaren. Vi har ett miljömässigt och socialt ansvar när det gäller material. Målet är att göra ett plaggs livscykel hållbar i alla skeden. Man strävar efter att ett plagg skulle ha ett eget fungerande ekosystem, där den inte tar mera av naturen än vad den ger tillbaka. Det är viktigt att komma ihåg att det inte finns ett enkelt sätt utan det är en väldigt komplex process med många parter inblandade (Fletcher 2008, s. 3-5). Att köpa kläder av både syntetfibrer och naturfibrer belastar miljön. Vid konventionell odling av 1 kg bomull krävs 8000 l vatten medan att producera 1 kg polyester kräver lite vatten eller inget alls. Att tillverka polyester kräver däremot dubbelt mera energi. I processen för att redogöra och bedöma påverkan som de olika materialen har, beaktar man resurser som använts (energi, vatten, kemikalier, landområden) och avfall och utstrålning som producerats (i luften, vatten och på land). Påverkan måste också bedömas enligt nya vetenskapliga undersökningar samt från sociala och etiska aspekter (Fletcher 2008, s. 6-7).

I Stina-kollektionen återanvänder jag kläder och ger dem ett nytt liv. Vi lever i ett samhälle där fast fashion med sin massproduktion och dålig kvalitet på kläder dominerar. Enligt Sass Brown är återanvändning av gamla plagg, ett av de bästa sätten att uttrycka Slow fashion, bl.a. därför att varje plagg är individuellt planerat och tillverkat och materialen som används skulle ha hamnat på soptippen eller som landfyllning (Brown

2009, s. 103). Samtidigt förlängs livslängden på återanvända plagg och material som i slutändan ändå hamnar på soptippen. Vi behöver producera mindre mängder material och tillverka produkter som i slutändan kan nedbrytas av sig själv. De företag som återanvänder material gör ingen förändring i de strukturer som finns inom industrin idag. De lägger fokus på en liten del av hela strukturen istället för att försöka förbättra hela systemet.

Detta gör att återvinning och återanvändning är populärt för det kräver inte lika mycket av företagen och konsumenterna. Produktionscykeln är egentligen den samma med återanvända material som med nyproducerade material. Produktionen fortsätter, vinningslystenheten finns kvar och kunden får konsumera lika hejdlöst som tidigare men med ett ”renare” samvete för att han eller hon köper produkter som är gjorda med medvetenhet och ansvar (Fletcher 2008, s. 107). Hur reagerar jag på detta själv eftersom jag ska återanvända material i Stina-kollektionen? Jag gör inte kollektionen för kommersiellt syfte, utan för att inspirera människor till att själva återanvända och ta tillvara de kläder som de har och inte falla in i slit-och-släng kulturen.

Fletcher skriver om ”zero waste” i sin bok, med det menas att hela livscykeln på en produkt medför noll avfall. Med start från produktion, till användning och till att produkten själv förmultnar eller kan användas till något annat. Med andra ord den tar inte mera av naturen än vad den ger tillbaka. Alla inom produktionskedjan berörs av detta, jordbrukare, agenter, designers, producenter, återförsäljare och konsumenter och alla parter behöver genomföra förändringar för att vi ska uppnå noll avfall. Det kommer att påverka vilka typer av material och kemikalier som används, produktens design och hur den används (Fletcher 2008, s. 108).

Bild 26. Stina-skjorta ►
med prinsess-tryck
från andra
produktionen.
Materialet är från en
återanvänd
herrskjorta
(Strandvall, 2011).

Slow fashion förespråkar rättvist tillverkad. Att en produkt är etiskt tillverkad innebär att miljön inte riskerar att bli överexploaterad eller förorenad, arbetarna har tillräckligt med lön och mänskliga arbetsförhållanden när det gäller utrymmen, säkerhet, rättigheter och arbetstimmar. Positiva fördelar med mode och textil är att de genom sina produkter skapar en kultur som för samman och det ger också välbefinnande och jobb, branschen förser 26 miljoner människor med jobb (Fletcher 2008, s. 41-42).

Tidigare nämndes att produktionen av hållbart mode och hållbara textilier är ett komplext problem att lösa. Det kräver kreativitet, medvetenhet, information om systemet kring produktionen och en vilja att anpassa sig för att åstadkomma förändring. Det första som kan ses över för förändring i den individuella produktionsprocessen är energianvändningen och avfall. Det andra berör hela systemet, som den individuella processen är en del av, att göra förbättringar och söka efter möjligheter till att förändra systemet mot en hållbarare process (Fletcher 2008, s. 42).

▲
Bild 27. Stina-
klänning från andra
produktionen. Det
återanvända
materialet kommer
från en trikå tröja och
en herrskjorta
(Strandvall, 2010).

3 1 VAD ÄR FAST FASHION?

Kate Fletcher har sagt att "Fast fashion isn't really about speed but greed" (Fletcher 1.6.2007). "Fast" i kombination med modeindustrin, "Fast fashion", beskriver den ekonomiska hastigheten. Produktionen handlar om att göra vinst utan att ta större hänsyn till miljön, arbetsförhållandena eller vad kundens behov egentligen är. Dessa kedjor har byggt upp ett produktivt system som spottar ut varor till oss att konsumera lika snabbt som de blivit producerade. Detta har lett till att vi går på en lögn att vi måste konsumera och förnya oss själva hela tiden (Fletcher 2008, s. 162). Girigheten bakom fast fashion talas det mindre om, däremot talas det om hur fast fashion företagen snabbt får ut nya kläder på marknaden. Exempel på Fast fashion kedjor är Primark, H&M, Gina Tricot och Zara. Dessa kedjor kan få ut nya kläder i butikerna på bara tre veckor från det att skisserna lämnar designerns bord. Även om detta kallas Fast fashion är det egentligen inte något snabbare, för det tar lika länge att odla fibrerna. Vi jämför med bomullen, det tar lika länge att odla den, transportera, bearbeta, spinna, väva, tvätta, bleka, färga, trycka, klippa och sy (Fletcher 2008, s. 161-162).

Jag tror att vi är så fastrotade i tankemönstret att vi ska vara effektiva och producera för att få vinst att vi glömmer bort annat som är viktigare. Vi behöver ändra vårt tänkesätt och komma bort från vårt vinstbegär. Tankebyggnader är svåra att ändra men det är inte omöjligt. Att ändra på tänkesätt tar tid och därför är det dags att börja förnya våra tankar.

NYA TÄNKESÄTT MOT FÖRÄNDRING

Ett annat hållbart sätt att jobba på är co-design eller participatorisk design. Det betyder att kunden och designern tillsammans designar en produkt. Detta gör att designern inte enbart själv har kontroll över slutresultatet. Participatorisk design är en förändring som går i riktningen bort från att designern har kontroll, vilket är ett helt nytt sätt att se på designerns roll (Fletcher 2008, s. 192). Samarbetet gynnar också gemenskap och relationer vilket är viktigt för Slow tänkesättet. Att jobba med participatorisk design är något som jag skulle kunna tänka mig att göra. Det finns en färdig målgrupp och ett behov att utgå från. Detta gör att jag som formgivare vet vad konsumenten vill ha, istället för att designa enligt mitt eget tycke. Participatorisk design ger kunden möjlighet att använda sin kreativa förmåga samt vara med och skapa. Genom att designa skapar formgivaren något som konsumenten, i många fall, föreställer sig att den behöver och tror att den vill ha. Samtidigt är det bra att det finns ett färdigt utbud för dem som inte alls vet vad de är ute efter och utbudet kan också fungera som inspiration för dem som syr sina kläder själva. Men kontrollen som elitgruppen har över modet känns ibland manipulerande och utesluter en stor del av människorna.

Ett annat steg mot förändring är att låta konsumenten skapa sitt eget mode. Otto von Busch är formgivare, aktivist och forskare från Sverige. Han vill se förändring inom modebranschen, hitta lösningar där modesystemet inte går ut på att vi hela tiden köper

Bild 28. Stina-skjorta ►
med applikation och
kjol från andra
produktionen.
Återanvänt material
från herrskjorta och
mormors
knappsamling
(Strandvall, 2010).

HOME SEWING IS KILLING FASHION

◀ Bild 29. "Home sewing is killing fashion" (von Busch, 2005).

"nya kläder och uppdaterar våra identiteter". All denna konsumtion bara för att passa in och för att man inte ska anses vara en som stampar på stället och inte vill mera med sitt liv. Von Busch har tänkt att en lösning på detta skulle vara att formgivare öppnar upp utrymmen för kunder att komma in sy om egna plagg och få handledning och tips eller få hjälp med att ändra om gamla plagg. Det som krävs för att detta ska vara möjligt är att både formgivare och konsumenter är villiga till förändring (Nord, 30.9.2009).

Reform är ett av von Buschs projekt där han gratis ger ut serier med gör-det-självt-metoder, för att konsumenten ska kunna göra egna nya kreationer av gamla plagg. Han beskriver serierna som "kokböcker" där målet är att lära ut grundfärdigheter inom sömnad. Genom dessa kokböcker befrias "kocken", konsumenten, från färdigt gjorda och inpackade produkter. Med det menar von Busch att befria konsumenten från High Street fashion. På detta sätt kan konsumenterna bryta sig in i den bubbla som modet befinner sig i (Fletcher 2008, s. 195). Egentligen är dessa gör-det-självt-metoder inte nya, men de har glömts bort på cirka 50 år. När mina föräldrar var barn var det mesta tillverkat hemma. Kunskapen och färdigheten att sy, sticka, väva, knyppla och

brodera var en del av vardagen och den tysta kunskapen som fanns fördes vidare från generation till generation.

Matrushka är ett företag i Los Angeles som har valt att ge konsumenten möjlighet att själv göra eller beställa en t-shirt eller att direkt komma och shoppa. Företagets etik baseras sig på medvetenhet i politik och miljö och att vara engagerad och agera. Deras motto är "Fashion for the people" och det som produceras är en kombination av co-design, företagets egen touch och skradderi. I några år har Matrushka ordnat "T-construction" kvällar, där företaget har samlat kunder för att ordna lokal mode aktivitet. Kunden väljer och beställer en specialtillverkad T-shirt från en färdig "meny" med printade märken, storlekar och färger. Sedan följer kunden med tillverkningen från början till slut. Det är lokala formgivare, konstnärer och sömmerskor som utför arbetet (Fletcher, s. 197).

Vill man se förändring inom ett område är det bästa sättet att engagera människor på det lokala planet. Låt dem få vara med och se och framför allt göra eller skapa. Jag hoppas att workshopen som jag ska hålla får bli till ett inspirationstillfälle som leder till att deltagarna börjar göra om och återanvända kläder själva. Att börja göra förändringar i det lilla, på gräsrotsnivå, gör det möjligt att det börjar ske förändringar i större sammanhang också. Det är på gräsrotsnivån jag kan göra något just nu.

meeting

solutions

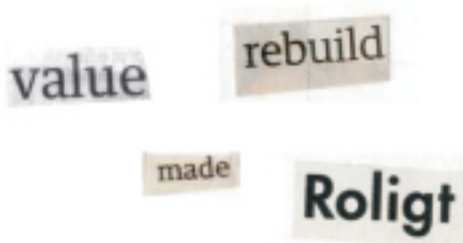
tradition

4 1 KONSUMENTENS PÅVERKA

Som klädkonsumenter kan vi påverka genom att vara frågvisa när det gäller produkters ursprung. Ju fler som frågar desto större påverkningsmöjligheter har vi. Ifall vi är frågvisa börjar också företagen fundera på ifall de själva har koll på varifrån material kommer och vilka arbetsförhållanden arbetarna har. Med enkla medel kan vi agera på ett hållbarare sätt genom att återanvända och reparera kläder, använda våra kläder tills de inte går att använda mera och välja noggrant vad vi införskaffar och reducera våra klädinköp. När vi har köpt en produkt har vi ännu stora påverkningsmöjligheter genom att se över hur vi sköter om plaggen. De flesta plaggen har större inverkan på miljön under användningstiden än under produktionen och orsaken till det är skötseln av plaggen. Kläderna ska tvättas, torktumlas, strykas och en del ska kemtvättas. Vissa plagg tvättas oftare än andra, t.ex. underkläder behöver tvättas oftare än en vinterkappa. Men andra plagg som skjortor och byxor behöver vi inte tvätta lika ofta. Om ett plagg får en fläck behöver vi inte sätta den i tvätten utan vi kan för hand tvätta bort fläcken.

Bild 30. Stina-skjorta med prinsess-tryck och kjol från andra produktionen. Herrskjortor har återanvänts till plaggen (Strandvall, 2010).

Kate Fletcher ger tre tips på hur man kan "Slow down" sin garderob. Man kan reparera sina kläder med ett leende, plus att det är lättare än att gå och shoppa. Man kan fråga ifall affärerna har reparations service och genom att fråga får man förhoppningsvis dem att börja tänka också. Det hjälper att ha andra att se på ens eget klädbud i garderoben och att ha dem att ge nya idéer om hur man kan kombinera plagg på ett nytt sätt (Fletcher 1.6.2007).

5

RECYCLE ART WORKSHOP

Den 16.4.2011 höll jag tillsammans med Changemaker och Åbo svenska församling en workshop, som hette Recycle art workshop. Temat för workshopen var Slow fashion. Changemaker är ett nätverk som erbjuder ungdomar och unga vuxna att engagera sig i utvecklingsfrågor. Nätverket grundades 2004 och är anknuten till Kyrkans utlandshjälp. Verksamheten strävar efter att bekämpa de grundläggande orsakerna till den globala fattigdomen och orättvisan på ett kreativt och handbegripligt sätt. Changemaker tror på att människor kan förändra världen, eftersom det är vi som står bakom problemen. Verksamheten styrs av värderingarna för Kyrkans utlandshjälp. Samarbete sker mellan människor och föreningar som delar samma målsättningar, oberoende av religion eller övertygelse (www.changemaker.fi).

Workshopen började med att jag berättade kort om Slow fashion. Jag visade Stina-kollektionen, både de nya och de gamla kläderna och berättade lite om bakgrunden och tankarna kring den. Vi hade fått några säckar med gamla kläder samt en del smycken, skor och saker som vi hade till vårt förfogande. Vi gick igenom klädsäckarna och tittade först ifall det fanns kläder som deltagarna ville ta direkt utan att ändra om. Sedan satte de igång med att sy om och skapa nya plagg. Tanken med Stina-kollektionen var att den skulle få fungera som inspiration för deltagarna och det var den också. Eftersom vi inte hade mycket tid på oss blev det mest mindre ändringar av plaggen. Resultatet

av dagen blev en klänning som syddes om till en kjol, en nätkasse och en väst broderades med pärlor från ett halsband och en tröja dekorerades med text från en annan t-shirt. En av deltagarna använde mönstret av en Stina-skjorta och började sy om en gammal herrskjorta. En tubtopp och en kjol syddes ihop till en klänning och tröjor togs in och kortades av. . Medan deltagarna jobbade på med sina små projekt gick jag omkring och hjälpte dem när det behövdes och gav förslag på vad man kunde göra av olika plagg och detaljer.

Deltagarna var nöjda med workshopen och blev ännu mer inspirerade att själva ändra om kläder. De flesta av deltagarna syr redan egna kläder och återanvänder kläder och material i någon form. Att samlas tillsammans och ha ”syjunta” var uppskattat och det önskades det mera av. När man gör något tillsammans får man förstås umgås, enligt Slow tänkesättet, men man får också tips och idéer av varandra och man kan hjälpa varandra. Det fanns både finsk- och svenskspråkiga med på workshopen. Jag berättade om Slow fashion på svenska och sen översattes det till finska. Under den praktiska delen av workshopen blev det blandat med både finska och svenska. Det var svårt att få igång en diskussion på grund av språket, mest från min sida eftersom mina finska kunskaper inte är de bästa, men också för att deltagarna blev ivriga att komma igång med att skapa något nytt. Det var åtta deltagare med på workshopen.

vision material
praktiskt

Tidigare nämndes att de flesta av deltagarna var insatta i miljöfrågor och de flesta ändrar om kläder på egen hand och återanvänder material. Ifall jag skulle fortsätta med att hålla workshops borde jag fundera på hur jag kunde göra för att få människor som inte är insatta i Slow-tänkesättet och hållbar utveckling att bli intresserade och komma med. För att nå ut till människor behöver man möta dem på ett plan som de förstår samt möta deras behov. Undersökningar om människors konsumtionsvanor skulle kunna påverka dem att börja tänka på hur de konsumerar och vad de förbrukar. Att de på ett konkret sätt skulle få se konsekvenserna av sitt konsumerande och hur det påverkar deras egen hälsa och omgivning.

5 ■ FRÅGEFORMULÄR

Till workshopen hade jag gjort ett frågeformulär som deltagarna fick svara på. Frågorna gällde deras konsumtionsvanor, reparation av kläder, sömnad av egna kläder, vilka tankar workshopen väckte och ifall de kommer att ändra på sina konsumtionsvanor. Svaren blev rätt lika eftersom nästan alla av deltagarna var intresserade av miljöfrågor och de flesta har redan funderat på vad de kan göra för att stöda hållbar utveckling.

Fråga nummer ett berörde deltagarnas konsumtionsvanor, hur ofta de handlar kläder och vilket det vanligaste plagget som inkaffas är. Svaren varierade men det rörde sig om ett par gånger i månaden till ett par gånger om året. De vanligaste plaggen som köps är olika sorts övredelar. Andra frågan berörde reparation, ifall deltagarna reparerar sina kläder eller för sina kläder, skor, accessoarer och väskor för att repareras. Nästan alla reparerar själv sina kläder eller har någon annan att

reparera. Några för skorna till skomakaren och en säger att det är billigare att köpa skor från loppis. Den tredje frågan behandlade deras vanor att sy egna kläder eller att sy om gamla plagg. De flesta både syr nya och ändrar om gamla plagg. En av deltagarna har ingen maskin men syr förhand om hon kortar av sina byxor. En annan litar inte på sina sömnadskunskaper men har nog en symaskin. Fråga nummer fyra gällde ifall workshopen har väckt något i deltagarna. Det som konstaterades var vilket överflöd av kläder det finns, att det finns mycket som vi själva kan ta tillvara och återanvända och på det sättet ge nytt liv åt gamla kläder och saker. Många blev inspirerade att fortsätta att sy om gamla kläder och andra att börja ändra om gamla kläder. En annan tyckte att Slow-infon var intressant och att stämningen under workshopen var härlig. I fråga nummer fem fick deltagarna tänka efter ifall de själva kommer att ändra på sina konsumtionsvanor och på vilket sätt i så fall. De flesta tänker försöka konsumera mindre, återanvända mera och hitta nya kombinationer med kläder som redan finns i garderoben. Någon ska kanske fråga och söka mera efter eko-produkter och ha ögonen öppna för nya kreativa möjligheter med plagg. Sista frågan berörde konsumentens roll och vad vi kan göra som konsument. Det som nämdes i svaren har redan tagits upp i förra frågan. Det som deltagarna föreslog är att vi kan fundera på våra konsumtionsvanor, fråga efter Fair Trade och eko-varor, ändra vårt tänkesätt, tänka på hur vi sköter om våra kläder, inspirera andra till att återanvända och undvika onödiga inköp. Det som också kom upp som jag själv inte hade tänkt på är att vi kan låna kläder, skor, accessoarer och väskor av varandra (se Bilaga 1, Frågeformulär).

6

6

AVSLUTNING

Det har varit tänkvärt och givande att skriva om och fundera kring Slow fashion, hur vi kan åstadkomma förändring och hur mycket i samhället idag handlar om inrotade tänkesätt som vi har. Tänkesätten gäller olika arbetsbranscher och våra samhällsstrukturer. Vi måste komma bort från tänkesättet att ”jag ska ha” för att få en förändring till skott. Förändringar sker inte över en natt utan de börjar från en droppe i havet och sprids som ringar på vattnet. Man kan börja med att jobba på gräsrotsnivå och sedan sprids det därifrån vidare till större och högre nivåer. Workshopen som jag höll är ett sätt att börja bryta mark på gräsrotsnivå och att få se att det var uppskattat gjorde att det var ännu roligare och viktigare att genomföra.

För mig som formgivare är det självklart att jag skulle välja Slow fashion framom Fast fashion. Slow fashion tänkesättet ser mera på helheten, hur andra parter berörs och vilka konsekvenser som följer. Fast fashion mentaliteten ser kortsiktigt och fokuserar på sin egen del och inte på andra inblandade. I praktiken ser Slow fashion ut på olika sätt. Tidigare nämndes att modebranschen är komplex med många inblandade aktörer. Det kräver innovativa lösningar och nya handlingssätt att hitta en linje i ett företag där livscykeln för ett plagg inte skulle ta mera av naturen än vad den ger. Ifall jag skulle ha ett företag skulle jag ta fasta på att jobba på ett hållbart sätt så att jag och mina medarbetare skulle ha hälsan i skick. Jag skulle i huvudsak arbeta med participatorisk design och

Bild 31. Stina-
klänning från andra
produktionen.
Återanvänt material
från trikåtröja och
skjorta (Strandvall,
2010).

vid sidan om eventuellt ge ut egna kollektioner. Kollektionerna skulle jag inte massproducera utan människor skulle få beställa kläder och efter det sys de upp för att undvika lager som svämmar över med oanvända kläder. Mindre produktion gör att det dessutom blir mindre utgifter av material och energi. Jag skulle sträva till att använda ekologiska eller återanvända material. Ekologiska material är tyvärr dyra i dagens läge. Att återanvända gamla kläder och material är billigare, det är också en av orsakerna till att många formgivare återanvänder material istället för att använda ekologiska material. Genom participatorisk design förlängs förhoppningsvis plaggets längd, eftersom kunden själv fått vara med och säga vad den vill ha. Att tillverka kläder för en kund blir dyrt och frågan är hur många som är villiga att betala ett högre pris för måttbeställda och participatoriskt designade kläder. Jag tycker det är värt att göra det. Kunden får ett plagg som är designat endast för honom eller henne och plagget sitter på kroppen eftersom det är måttbeställt. Kunden och formgivaren utvecklar en relation vilket befrämjar den sociala hållbarheten. Annat som stöder den sociala hållbarheten är att jobba i team. Att vara ett team och jobba stöder Slow tänkesättet genom att man bygger relationer, man får mänsklig kontakt, man uppmuntrar varandra och man kan diskutera sig fram till olika lösningar.

Utökningen av Stina blev en kollektion med sommar fina, fräscha, flickiga skjortor, en kjol och en klänning. Jag valde att jobba mera intuitivt med min kollektion. Jag skissade lite och gjorde några mönster som jag utgick ifrån. Efterhand ändrade jag lite på utseendet beroende på hur det passade med materialet och mängden av materialet. Att utöka Stina-kollektionen var ett beslut som jag inte ångrar. Det kändes rätt direkt från början att fortsätta på det som jag redan påbörjat. Det finns massor jag kan utveckla ännu med Stina. Jag känner att jag har hittat det som tilltalar mig i Stina och det talar mitt språk. Jag vet inte vad människor tycker om det jag skapar därför tycker jag att det är

viktigt att som formgivare ge kunderna en möjlighet att själva skapa sitt eget mode. Endera genom participatorisk design eller genom att hålla workshops och kurser. Under workshops och kurser får deltagarna själva lära sig att sy egna kläder, få inspiration att på egen hand sy kläder, få utlopp för sin kreativa sida och känna tillfredsställelse över att ha gjort något själv.

Ett av mina mål för mitt examensarbete var att inte stressa under arbetes gång utan att jag skulle jobba med glädje och utan press. Innan jag kom igång med mitt arbete kände jag mig stressad och orolig, eftersom jag inte visste vad jag skulle skriva om och vad jag skulle göra. Efter att jag kom igång med arbetet bestämde jag mig för att jag inte ska stressa över det utan jag bestämde mig för att det kommer att gå bra. I efterhand tycker jag det har gått bra. Jag har arbetat i min egen takt, jag har fått varva mitt arbete med vila. Det svåra har inte varit att inte göra något utan att kunna släppa tankarna på examensarbetet. En insikt jag fick under arbetet var att det behövs mer än bara återvinning av material för att åstadkomma en hållbar förändring i dagens produktion och konsumtion.

Jag är nöjd med mitt arbete och för mig har det varit viktigt att fundera på frågorna kring hastigheten i samhället, vad jag vill stå för som formgivare, hur jag kan tänka mig att jobba och vad jag är villig att satsa på. Jag tror också att jag som formgivare och konsument kan påverka mycket genom de val jag gör, på det sätt som jag lever mitt liv och genom att se den som är viktigare än produktion och konsumtion, människan.

Tack för mig!

Bild 32. Ina Strandvall (McCrea, 2011).

Tack till....

Pia Nyblom för uppmuntran och handledning.

Maria Nyman för hjälp med texten.

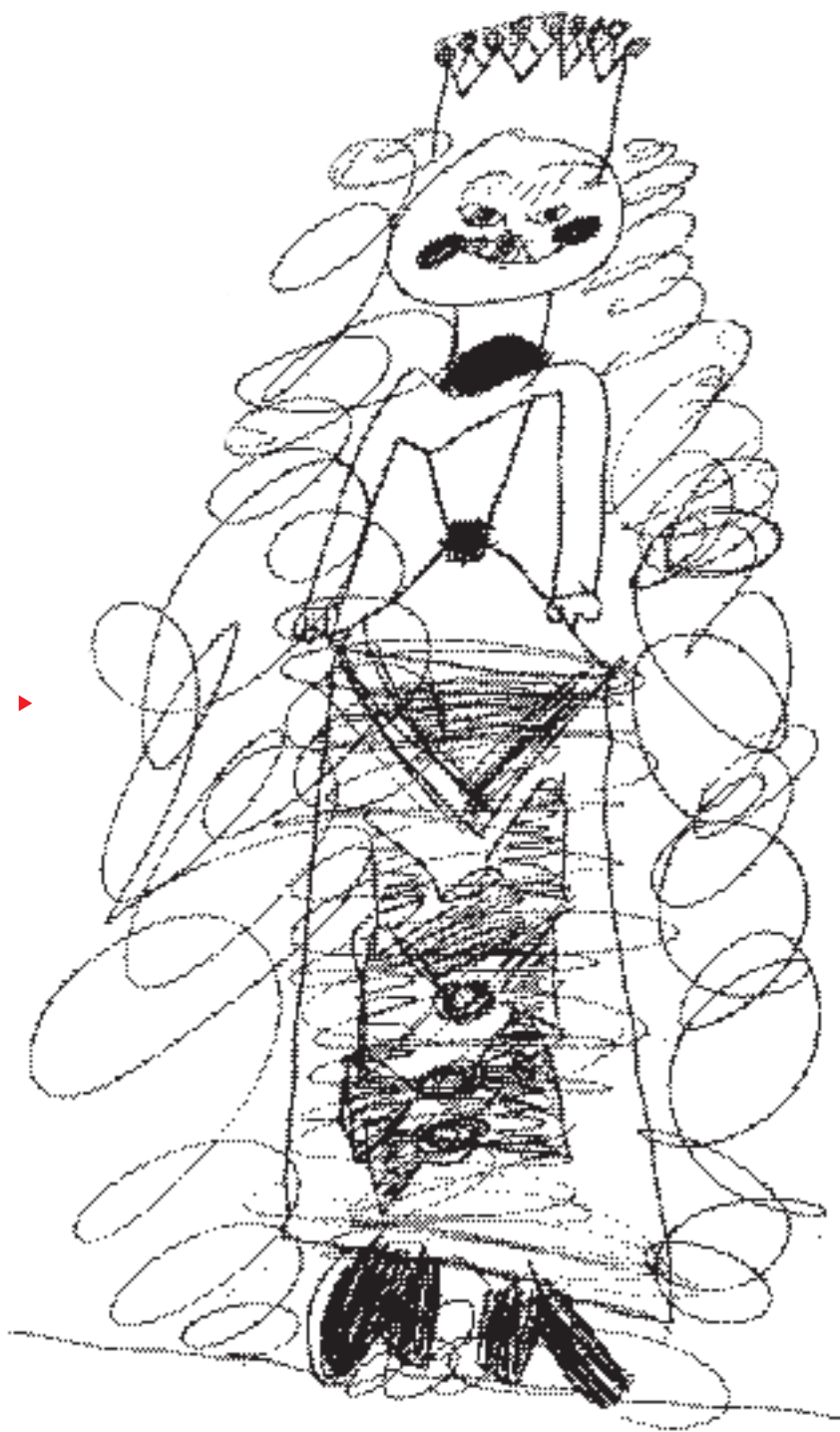
Changmaker och Åbo Svenska församling för samarbetet.

Lina Häggblom för att du ställde upp som modell.

Iselin Nylund för korrekturläsning.

Familjen och vänner för uppmuntran och stöd under arbetets gång.

Bild 33. Prinsess-
tryck (Strandvall,
1992).

KÄLLOR

Black, Sandy (2008). Eco-chic the Fashion Paradox. Black Dog Publishing Limited, London

Brown, Sass (2010). Eco Fashion. Laurence King Publishing Ltd

Fletcher, Kate (2008). Sustainable fashion & textiles: Design journeys. Earthscan Ltd, London and Washington

Fletcher Kate, Slow Fashion, The Ecologist, 1.6.2007,
www.theecologist.org/green_green_living/clothing/269245/slow_fashion.html,
hämtad 3.3.2011

Hemming, Cia, Det handlar om att prioritera, Martha nr 5/10,
<http://www.martha.fi/svenska/tidskriften/article-10801-3265-det-handlar-om-att-prioritera>, hämtad 9.3.2011

Honoré, Carl (2004). In praise of Slow: How a worldwide movement is challenging the cult of speed. Orion Books Ltd, London

Kristinestads hemsida, Kristinestad är Cittaslow och lever officiellt det goda livet,
www.kristinestad.fi/sv/d-Kristinestad-Cittaslow-Cittaslow.aspx?docID=9977&TocID=42, hämtad 2.5.2011

Nord Anders, 30.9.2009, <http://stallom.se/2009/09/30/framtidslosningen-du-armodedesigner/#comments>, hämtad 17.3.2011

www.changemaker.fi, hämtat 17.3.2011

BILDER

Bild 1,5-6, 8, 15-28, 30-31 Strandvall Ina (2011). Stina-kollektionen: Andra produktionen

Bild 2 Strandvall Ina (2011)

Bild 3 Mindmap

Bild 4 Slow Manifesto (2009) //cubedtv.com/slow-manifesto/slow-manifesto#gallery, hämtat 29.4.2011

Bild 7 Collage. Strandvall Ina (2010, 2009, 2008); Paddington (2000), Wake up and relax, inskannad från en Paddington bandets t-shirt

Bild 9-14 Strandvall Ina (2010) Stina-kollektionen: Första produktionen

Bild 29 von Busch, Otto (2005)

www.kulturservern.se/wronsov/selfpassage/reforms/reforms.htm, hämtad 22.3.2011

Bild 32 McCrea David (2011). Ina Strandvall

Bild 33 Strandvall Ina (1992). Prinsess-trycket

BILAGOR

Bilaga 1 Frågeformulär

BILAGA

FRÅGEFORMULÄR från RECYCLE ART WORKSHOPEN

Frågor kring konsumtion, sömnad och reparation

1. Hur ofta handlar du kläder och vad är det vanligaste plagget du inskaffar?

2. Reparerar du själv eller för du dina slitna och söndriga kläder, skor accessoarer, väskor, för att repareras?

3. Syr du egna kläder eller syr du om gamla kläder?

4. Vilka tankar har väckts i dig under workshopen?

5. Kommer du att ändra på dina konsumtionsvanor efter workshopen och hur i så fall?

6. Vad tycker du att vi som konsumenter kan göra för att förebygga hållbar utveckling?

